

Теорія і практика спорту для всіх

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АКТИВНОГО ТУРИЗМУ В ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Блиствів Т. В.¹, Хрипко І. В.¹, Ковальчук Д. Р.²

¹Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

²ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Київ, Україна

Вступ. Погіршення стану здоров'я і фізичного розвитку сучасних дітей, соціальне замовлення на збереження їхнього здоров'я зусиллями освітніх закладів, відсутність інноваційних підходів, спрямованих на позитивний результат, вимагають пошуку найбільш ефективних і прогресивних шляхів вирішення проблем організаційно-методичного забезпечення фізкультурно-оздоровчої роботи серед школярів [1, 2]. У вирішенні зазначених проблем корисним має стати досвід і можливості позашкільних навчальних закладів, зокрема центрів дитячо-юнацького туризму, які завдяки відкритості виховної системи, варіативності, розмаїттю гуртків, студій, секцій, клубів за інтересами, спроможні реалізовувати актуальні завдання з формування здорового способу життя, впроваджувати інноваційні підходи в організацію фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми [3, 5].

Дитячо-юнацький туризм, орієнтований на соціально важливу категорію нашого суспільства – підрастаюче покоління, посідає особливе місце в системі оздоровчо-рекреаційної діяльності. Передовсім він покликаний сприяти вихованню та освіті підрастаючого покоління засобами туристсько-краєзнавчої діяльності, формуванню всебічно розвиненої особистості. Різними формами туристсько-краєзнавчої роботи в Україні охоплено понад 1 млн 250 тис. дітей, що становить 19,1% загальної кількості учнів [4]. Сучасні економічні і соціальні передумови, що склалися в Україні, сформували суспільне замовлення на розвиток системи дитячо-юнацького туризму. На фоні розвитку зазначеного аспекту залишається незначною увага до туризму, як сфери педагогічної, виховної діяльності, організації активного відпочинку, корисного та цікавого проведення дозвілля учнівської молоді. Сучасний стан організації і здійснення оздоровчо-рекреаційної діяльності учнів старшої школи, як ефективної форми виховання особистості у дозвіллевій діяльності вступає у протиріччя з вимогами часу і можливостями закладів позашкільної освіти з її ефективного здійснення, що актуалізує необхідність проведення досліджень у даному напрямі.

Мета дослідження – вивчити особливості використання засобів активного туризму в оздоровчо-рекреаційній діяльності учнівської молоді у позашкільних навчальних закладах туристсько-краєзнавчого напрямку для залучення старшокласників до регулярної рухової активності, організації змістовного дозвілля.

Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної літератури та документальних матеріалів, структурно-функціональний аналіз, соціологічні, педагогічні методи дослідження, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Структурно-функціональний аналіз оздоровчо-рекреаційної діяльності закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку виявив, що означена діяльність характеризується застарілими підходами до відбору і компонування змісту туристсько-краєзнавчої роботи у даних закладах, недосконалою структурою дозвіллевої навчально-виховної діяльності не лише гуртка, секції, й позанавчального закладу в цілому. Оздоровчо-рекреаційна діяльність кваліфікується обмеженими можливостями її практичного застосування у здійснюваній туристсько-краєзнавчій роботі в закладі позашкільної освіти, побудованій на репродуктивних формах її організації та відсутності умов практичного втілення під час вирішення питань залучення старшокласників до рухової активності у вільний час.

У процесі дослідження визначено, що метою оздоровчо-рекреаційної діяльності учнівської молоді передусім є отримання задоволення та позитивних емоцій (82,8%), активний відпочинок, розваги (76,8%), а також спілкування з друзями (74,7%). Окрім запропонованих анкетою варіантів відповідей для учнів старшого шкільного віку важливим у заняттях стали також перевірка власних сил в екстремальних умовах (41,4%) і відновлення сил після навчальних занять (31,3%). Однак гуртківці не повністю розуміють важливість оздоровчо-рекреаційної діяльності з метою підвищення рухової активності, емоційного розвантаження та покращення стану здоров'я, оскільки менше як 20% опитуваних вказали на ці варіанти відповідей під час відвідування оздоровчо-рекреаційних заходів. Значний інтерес у старшокласників викликають заняття з використанням засобів активного туризму на базі закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку. Цей напрям сприяє формуванню здорового способу життя, фізичному загартуванню вихованців, зміцненню їхнього здоров'я, самоствердженню, вихованню лідерських якостей. Складовою методичного забезпечення виступила оздоровчо-рекреаційна програма занять на основі засобів активного туризму. Програма здійснювалась у позанавчальний час, вона розрахована на 10 місяців, з тижневим навантаженням 6 годин. Програма містить теоретичний і практичний розділи. Основну увагу на теоретичних та практичних заняттях звертали на оволодіння загально туристськими навичками, методам орієнтування, білуачним роботами тощо, одночасно розпочинаючи освоєння основ пішохідного туризму. Поступово збільшували кількість занять, присвячених оволодінню специфічними прийомами, характерними для активного туризму. Практичні заняття проводили на свіжому повітрі з урахуванням різноманітних форм рельєфу та погодних умов. Особливістю запропонованої програми з використанням засобів активного туризму для старшокласників є розробка, обґрунтування та впровадження системи заходів, які сприяють підвищенню фізичного та психоемоційного станів, залученню молоді до регулярної рухової активності, організації їх змістовного дозвілля.

Висновки. Сутність запропонованої програми полягає у можливості індивідуалізації навчально-пізнавальної і оздоровчо-рекреаційної діяльності учнівської молоді; застосуванні діяльнісно-практичного підходу, який забезпечує значні можливості для реалізації здобутих знань, сформованих умінь та навичок учнів старшої школи. Ефективність розроблених підходів до організаційно-методичного забезпечення характеризується підвищенням обсягу спеціально-організованої рухової активності старшокласників, покращення показників їхнього фізичного здоров'я, психофізіологічних показників.

Література

1. Андреева О. В. Аналіз проблем та перспектив впровадження оздоровчо-рекреаційної діяльності старшокласників в умовах загальноосвітнього навчального закладу / О. В. Андреева, Н. В. Ковальова, І. В. Хрипко // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. / 2018. – С. 11–18.
2. Андреева О. В. Розробка та впровадження технології проектування активної рекреаційної діяльності різних груп населення / О. В. Андреева // Спорт. вісн. Придніпров'я: 2015. – №1. – С. 4–9.
3. Антонов О. В. Інноваційні технології ігрової спрямованості із застосуванням засобів пішохідного туризму для розвитку психомоторних здібностей школярів старших класів. / О. В. Антонов // Вісн. Чернігів. нац. Пед. ун. ім. Т. Г. Шевченка. – 2013. – Вип. 112, Т. 1. – С. 150–153.
4. Колотуха О. В. Дитячо-юнацький туризм в Україні як територіальна соціально-економічна система: проблеми та перспективи розвитку: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. географ. наук / О. В. Колотуха – К. – 2005. – 20 с.
5. Маринич В. Л. Зміст і форми фізкультурно-оздоровчої роботи в позашкільних навчальних закладах / В. Л. Маринич, І. О. Когут // Спорт. вісн. Придніпров'я. – 2013. – № 2. – С. 44–48.